

SRA-visie op de fiscale positie van de dga

© Maart 2023

SRA

Inhoudsopgave

Neutralere belastingheffing	3
Bestendigere en eenvoudigere wetgeving	3
Continuïteit van de onderneming	4
Handhaven fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen in aangepaste vorm	4
<i>Meer flexibiliteit voor de onderneming</i>	5
<i>Gerichtere BOR</i>	5
<i>Handhaven doorschuifregeling</i>	5
<i>Vervallen dienstbetrekkingseis</i>	5
<i>Doorschuifregeling ook voor 'schenking onderlangs'</i>	5
Onderzoek kabinet naar eerlijkere en eenvoudigere bedrijfsopvolgingsregelingen	6
Tot slot	6

SRA-visie op de fiscale positie van de dga

Het kabinet streeft naar een beter en **toekomstbestendiger belastingstelsel** en onderzoekt daarbij de belastingheffing van de **dga**, de zelfstandig ondernemer in de inkomstenbelasting en de werknemer. Die moet volgens het kabinet meer in lijn komen met elkaar. SRA steunt dit streven van het kabinet en pleit daarbij voor **neutralere, bestendigere en eenvoudigere belastingheffing**. De continuïteit van de mkb-onderneming mag echter niet uit het oog worden verloren en in gevaar komen door aanpassingen in wetgeving. **Bestaande faciliteiten**, waaronder de bedrijfsopvolgingsregelingen, blijven nodig.

De ondernemingen van dga's hebben een belangrijk aandeel in de Nederlandse economie en zorgen voor werkgelegenheid voor ongeveer 2,5 miljoen mensen. Daarmee vervult de dga met zijn onderneming een belangrijke rol.

Om een goed totaaloverzicht van de fiscale en economische positie van de dga te krijgen, heeft SRA met belangstelling kennisgenomen van de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek 'De fiscale positie van de dga'. In dit onderzoek staat de vraag centraal welke fiscale regels voor de dga moeten worden aangepast, afgeschaft of juist worden ingevoerd. En dat bezien in het licht van eveneens de positie van de IB-ondernemer, de werknemer, het internationale bedrijfsleven en het belastingstelsel in zijn totaliteit. SRA en NOB hebben financieel bijgedragen aan dit onderzoek, dat onafhankelijk van SRA en NOB heeft plaatsgevonden. Mede naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek geeft SRA graag zijn visie op de fiscale positie van de dga.

Neutralere belastingheffing

SRA pleit voor neutralere belastingheffing: de fiscaliteit zou het gedrag en de keuzes die iemand maakt niet mogen beïnvloeden. De belastingheffing in box 1, 2 en 3 zou over de gehele linie meer in lijn met elkaar moeten komen. Daarnaast zouden fiscale argumenten geen rol meer mogen spelen bij de keuze van de rechtsvorm van de ondernemer.

Bij een neutraler toekomstbestendig belastingstelsel hoort wel een toekomstbestendige fiscale positie van de dga. Een positie waarbij telkens oog moet zijn voor de continuïteit van de mkb-onderneming, de (internationale) concurrentiepositie van deze ondernemingen die van groot belang zijn voor de Nederlandse economie en werkgelegenheid.

Bestendigere en eenvoudigere wetgeving

De afgelopen jaren heeft ondernemend Nederland, met name ook de dga, te maken gehad met onbestendige belastingwet- en regelgeving. Het vertrouwen van de dga om op langere termijn een fiscale positie in te nemen, is verdwenen door de voortdurende (soms jaarlijks!) wijzigende wet- en regelgeving. Denk bijvoorbeeld aan de steeds wijzigende vennootschapsbelasting- en aanmerkelijkbelangtarieven. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen. SRA vindt dan ook dat belastingwetgeving bestendiger en eenvoudiger (en daarmee ook uitvoerbaarder) moet worden. De behandeling van de verschillende belastingsoorten moet ook uniformer worden. Belastinggevolgen moeten voor iedereen en voor alle belastingen voor de lange termijn duidelijk en transparant zijn.

Vanuit de praktijk benoemen we een aantal voorbeelden waarbij eenvoud en/of uniformiteit ontbreekt:

- Reorganisatiefaciliteiten werken binnen één casus onder de overdrachtsbelasting niet altijd hetzelfde uit als onder de vennootschapsbelasting.

Ervaring leert dat de Belastingdienst geen eenduidig oordeel velt over de overdrachts- en de vennootschapsbelasting. Bovendien kan voor de vennootschapsbelasting wel zekerheid vooraf gekregen worden, maar bestaat voor de overdrachtsbelasting niet de mogelijkheid een voor bezwaar vatbare beschikking te krijgen.

- Er bestaan verschillen in verliesverrekening tussen de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting en binnen de inkomstenbelasting tussen box 1 en box 2. Zo is verliesverrekening in de vennootschapsbelasting vanaf 2022 niet langer in de tijd beperkt, terwijl verliesverrekening in de inkomstenbelasting in box 1 nog steeds beperkt is tot drie jaar voorafgaand aan het verliesjaar en negen jaar na het verliesjaar en in box 2 tot één jaar voorafgaand aan het verliesjaar en zes jaar na het verliesjaar.
- De dga die, min of meer gedwongen door de slechte toegang tot de kapitaalmarkt, zelf een lening verstrekt aan de onderneming, zou hier niet financieel gestraft voor moeten worden ten opzichte van een derde financier. De dga zou bij het oninbaar worden van die lening fiscaal niet anders behandeld moeten worden door toepassing van de jurisprudentie over de onzakelijke lening dan een derde financier of een IB-ondernemer. De afwikkeling zou voor beiden moeten plaatsvinden in box 1 tegen dezelfde tarieven en dezelfde verliesverrekeningsregels.
- De regeling rondom de sociale verzekeringsplicht van de dga is complex en vatbaar voor juridische manipulaties. De regeling zou minder complex en duidelijker moeten worden met een eenduidige beoordeling in de uitvoeringspraktijk.

Continuïteit van de onderneming

De groep van dga's is gemêleerd. Grofweg loopt deze groep van de kleine, puur beleggende dga, de dga als zelfstandig beroepsbeoefenaar, de dga met een mkb-onderneming tot aan de dga van een grote, internationaal opererende onderneming. Er kan geen eenduidige definitie van de dga worden gegeven. Fiscaal heeft de dga als enige belastingplichtige persoon in Nederland toegang tot alle drie de boxen in de inkomstenbelasting. Daarbij staat hij in verschillende hoedanigheden in relatie tot zijn onderneming: hij is onder meer ondernemer, werkgever, werknemer, belegger, financier van de onderneming en particulier. In relatie tot de onderneming zijn deze rollen belangrijk. Bij aanpassingen in wet- en regelgeving mag het belang van deze verschillende rollen daarom

De dga is onder meer ondernemer, werkgever, werknemer, belegger, financier van de onderneming en particulier. In relatie tot de onderneming zijn deze rollen belangrijk. Bij aanpassingen in wet- en regelgeving mag het belang van deze verschillende rollen daarom niet uit het oog verloren worden.”

niet uit het oog verloren worden. Zo is de dga vaak noodgedwongen de (hoofd)financier van de onderneming. De ervaring leert dat mkb-ondernemingen een slechte toegang hebben tot de kapitaalmarkt. Het verkrijgen van een externe financiering is complex, zo niet onmogelijk, en kent de nodige (solvabiliteits)eisen. Dga's houden om die reden een solide buffer aan in hun onderneming, zowel voor het veiligstellen van de continuïteit als voor (uitbreidings)investeringen. Verder moet de dga zelf sparen voor zijn oudedagsvoorziening, wat dan vaak gebeurt in de vennootschap door het aanhouden van vermogen, in wat voor vorm dan ook.

Overigens constateert SRA dat in de maatschappelijke discussies de aandacht te veel uitgaat naar de puur beleggende dga. Wij merken hierbij op dat deze aandacht en discussies niet meer nodig zijn bij de neutralere belastingheffing die SRA in deze visie bepleit (dat wil zeggen belastingheffing onafhankelijk van box of de juridische jas). Hierbij mag de concurrentiepositie van ondernemend Nederland niet uit het oog worden verloren. De dga moet zich als ondernemer thuis blijven voelen in het Nederlandse ondernemingsklimaat.

Handhaven fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen in aangepaste vorm

De doelstelling van de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen is het voorkomen dat de continuïteit van de onderneming bij een reële bedrijfsoverdracht in gevaar komt door de belastingheffing. SRA ervaart in de praktijk dat mkb-ondernemers daadwerkelijk behoefte hebben aan fiscale faciliteiten bij (reële) bedrijfsopvolgingen om deze

financierbaar te houden. SRA steunt dan ook de keuze van het kabinet om de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen niet af te schaffen, maar waar nodig wel aan te passen.

In dat kader vindt SRA dat de aanpassingen gezocht moeten worden in een andere benaderingswijze van wat onder reële bedrijfsopvolgingen moet worden verstaan, namelijk door deze te beoordelen vanuit de onderneming in plaats van de ondernemers die de onderneming vóór en ná de bedrijfsoverdracht aansturen en/of daar een belang in hebben. Vanuit dit perspectief pleit SRA voor de volgende aanpassingen.

Meer flexibiliteit voor de onderneming na gebruikmaken van de BOR

De huidige voorwaarden voor de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting (hierna: de BOR) hebben tot gevolg dat een mkb-onderneming gedurende zes jaar (bij vererving van de aandelen) of tien jaar (bij schenking van de aandelen) feitelijk op slot gaat. De bedrijfsoverdrager moet de aandelen in de onderneming namelijk minimaal vijf jaar in bezit hebben en de vennootschap moet de onderneming minimaal vijf jaar drijven (deze vijf jaar geldt bij schenking van de aandelen; bij erven van de aandelen door een overlijden geldt een termijn van een jaar). Na de overdracht moet de overnemer de aandelen in de onderneming minimaal vijf jaar aanhouden en moet de vennootschap de onderneming – nagenoeg ongewijzigd – voortzetten (hier geldt bij schenking én vererving de vijfjaarstermijn). Gedurende de periode van zes of tien jaar kan de onderneming zich nauwelijks aanpassen aan veranderende economische omstandigheden, zonder het risico te lopen dat de BOR niet kan worden toegepast of geheel of gedeeltelijk wordt teruggedraaid. In de praktijk en rechtspraak is de vraag wat onder ‘de onderneming’ moet worden verstaan vaak onderwerp van discussie. Dit leidt tot onzekerheid bij mkb-ondernemers, vraagt lange, kostbare afstemmingstrajecten en leidt ertoe dat in de praktijk regelmatig de keuze wordt gemaakt om de BOR niet toe te passen, hetgeen ook blijkt uit het onderzoek. Dit staat naar de mening van SRA in contrast met de doelstelling van de bedrijfsopvolgingsregelingen.

Gerichtere BOR

De BOR kan gericht. De moeilijke financierbaarheid van de bedrijfsopvolging zal zich, zo meent SRA, met name voordoen in het mkb. Met het oog hierop zou de BOR ook meer gericht kunnen worden op dit mkb, bijvoorbeeld door het invoeren

van een hogere 100%-vrijstelling en een lagere restvrijstelling (onder de huidige wet- en regelgeving is deze 83%) of door handhaving van de huidige vrijstelling met daaraan een maximum. SRA benadrukt hierbij dat bij beperking van de vrijstelling het voor de continuïteit van de ondernemingen essentieel is dat aanvullend een behoorlijke (renteloze) betalingsregeling door de Belastingdienst kan worden aangeboden.

Handhaven doorschuifregeling

Buiten de BOR in de schenk- en erfbelasting is ook de doorschuifregeling in de inkomstenbelasting (DSR) een belangrijk onderdeel van de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen. Voor de continuïteit van de mkb-onderneming vindt SRA handhaving van de DSR noodzakelijk. Afschaffen hiervan zal over het algemeen leiden tot een te grote liquiditeitsclaim als gevolg van de (vaak grote) belastingaanslag over met name ongerealiseerde waardestijgingen in de onderneming. Daarmee zullen reële bedrijfsopvolgingen belemmerd worden. SRA benadrukt hierbij dat de DSR geen vrijstelling (ofwel afstel) is, maar uitstel van belasting. Vanuit budgettair oogpunt zou handhaving van de DSR dan ook geen issue mogen zijn.

Vervallen dienstbetrekkingseis

SRA is verder van mening dat de dienstbetrekkingseis van minimaal 36 maanden voorafgaand aan de schenking geen bijdrage levert aan de continuïteit van de onderneming. SRA pleit dan ook voor afschaffing van deze eis. Als niet voor afschaffing wordt gekozen door het kabinet, geeft SRA in overweging om de dienstbetrekkingseis op te leggen aan de voortzetter van de onderneming, geldend in de periode ná de overdracht.

Doorschuifregeling ook voor ‘schenking onderlangs’

De DSR wordt verleend op aandeelhoudersniveau en niet op ondernemingsniveau. Als een dga in reële bedrijfsopvolgingssituaties gebruik wil maken van de daarvoor geschapen faciliteiten, dan is in de praktijk vaak een – omslachtige – reorganisatie op aandeelhoudersniveau nodig voordat de onderneming onder de faciliteit kan worden overgedragen. Toepassing van de DSR kan bijvoorbeeld wel gerealiseerd worden door een voorafgaande juridische splitsing van de overdragende holding. SRA pleit er daarom voor om de DSR ook voor ‘schenkingen onderlangs’ toe te staan. Bij een ‘schenking onderlangs’ worden niet de aandelen in de holding (met

daaronder de werkmaatschappij) geschonken, maar richt de overnemer een eigen holding op waarna de aandelen in de werkmaatschappij geschonken worden aan de holding van de overnemer.

Niet alleen gericht op familieleden

De huidige fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen zijn onder de huidige wet- en regelgeving met name gericht op overdracht aan familieleden van de dga. Hierdoor valt de keuze voor de bedrijfsopvolger in reële bedrijfsopvolgingssituaties vaker op een familielid dan op een derde, bijvoorbeeld het management. SRA pleit voor een betere toegang voor derden tot de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen. Hierdoor zal vaker de keuze vallen op de beste bedrijfsopvolger (in plaats van bijna standaard op een familielid), wat de continuïteit van de mkb-ondernemingen ten goede zal komen. Daarbij merkt SRA op dat buiten de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen ook aandacht moet worden besteed aan de lucratiefbelangregeling en loonbelasting-aspecten, die de overdracht aan een niet-familielid anders fiscaal/financieel alsnog in de weg kunnen staan.

Onderzoek kabinet naar eerlijkere en eenvoudigere bedrijfsopvolgingsregelingen

Het kabinet doet momenteel onderzoek om reële bedrijfsopvolging eerlijker en eenvoudiger te maken en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Buiten hetgeen hiervoor al is weergegeven, wil SRA het kabinet hierbij ook nog de volgende zaken meegeven:

- De huidige BOR-regeling werkt onevenredig oneerlijk uit in geval van faillissement van de vennootschap binnen vijf jaar na schenking of vererving van de aandelen. Op dat moment wordt de toegepaste BOR in de schenk- of erfbelasting namelijk geheel teruggedraaid. In de toch al verslechterde financiële situatie is dan alsnog belastingheffing verschuldigd over de waarde die de onderneming ten tijde van de overdracht had. Met name wanneer het faillissement zich buiten de schuld van de ondernemer afspeelt, is dat naar de mening van SRA een oneerlijke en onbedoelde uitwerking van deze regeling. SRA pleit er daarom voor om het (volledig) terugdraaien van de BOR in het geval van faillissement van de vennootschap binnen vijf jaar af te schaffen.

- Het kabinet heeft aangekondigd in het Belastingplan 2024 een maatregel op te nemen die aan een derde verhuurde onroerende zaken altijd aanmerkt als beleggingsvermogen voor zowel de BOR in de schenk- en erfbelasting als de DSR in de inkomstenbelasting. SRA steunt dit plan in beginsel, zolang het gaat om structureel aan derde verhuurde onroerende zaken. Binnen concern verhuurde onroerende zaken (bijvoorbeeld een holding die onroerend goed verhuurt aan de werkmaatschappij) moet geconsolideerd worden beoordeeld. Bij geconsolideerd eigen gebruik moet dan sprake zijn van ondernemingsvermogen.
- SRA steunt de visie van het kabinet dat oneigenlijk gebruik van de BOR buiten reële bedrijfsopvolgingssituaties om, zoals de 'BOR-carrousel', tegengegaan moet worden.
- Als binnen twee jaar na het overlijden van de erflater de nalatenschap wordt verdeeld of een overgang krachtens erfrecht onder bijzondere titel plaatsvindt, vindt op verzoek van de gezamenlijke belanghebbenden voor het deel dat overeenkomt met het ondernemingsvermogen de DSR plaats. Daarnaast kan op verzoek van de belastingplichtige voor dividenduitkeringen die binnen 24 maanden na het overlijden van de erflater worden genoten tot het bedrag waarover door de erflater box 2-heffing is betaald, een vrijstelling worden toegepast. In de praktijk blijkt dat bij verdeling van nalatenschappen waarin ondernemingsvermogen is betrokken een termijn van twee jaar vaak te kort is. De Belastingdienst verleent echter geen verlenging. SRA pleit voor een regeling waarin verlenging van deze termijn in reële situaties mogelijk wordt.

Tot slot

SRA pleit voor een neutraler, bestendiger, eenvoudiger, uniformer en transparanter belastingstelsel. Bij zo'n stelsel past ook een uniforme en transparante uitvoering door de Belastingdienst, waarbij toegang tot de BOR binnen de wettelijke kaders niet wordt onthouden aan belastingplichtigen of pas wordt verleend na een intensief en kostbaar afstemmingstraject of rechtsgang.

Samenvattend: bij een toekomstbestendig belastingstelsel hoort een toekomstbestendige fiscale positie van de dga. Een positie waarbij telkens oog moet zijn voor de continuïteit van de mkb-onderneming en de (internationale) concurrentiepositie van deze ondernemingen die van groot belang zijn voor de Nederlandse economie en werkgelegenheid.

Rijnzathe 14, 3454 PV Utrecht

T 030 656 60 60

E info@sra.nl

www.sra.nl